הני מילי דמן. כלומר הני מילי לגבי דם וכגון בכלי שאינו מנוקב דבתר דפלט הדר בלע: **אבל לילן.** זיעה הוא ולא מיתסר והכא לדם ליכא למיחש דמנוקב הוא (א) וא"כ כשרה וכשרה נמי: **קמ"ל.** דליר אסור וליר נוח ליבלע הוא: **מאי לאו שניהם מלוחים.** ושמע מינה ליר נמי לא מיבלע כל זמן שעסוקים בפליטה: **וש"מ לילן מופר** לא גרסינן: **הפל.** מבלי מלח דהשתא לא פליט טמא מידי אבל שניהם מלוחים דטמא נמי פליט אסור וכ"ש טמא מליח וטהור תפל: **הא שניהם מלוחים שרי.** דשניהם טרודים בפליטה: רב הונא דלא בעי הדחה בריאשא בדחלליה בי טבחא. כל רחיצת הבשר מתרגמינן חילול (ו): **מילתא גלגליתא.** מלח גסה שלמי"ם: **ומנפיץ ליה.** למילתא לאחר זמן מפני שהדם נבלע בה אבל מלח דקה אין צריך לנפץ שהיא נתכת מעצמה: **אין מחזיקין דם.** אינו בחזקת דם ליאסר אם לא נמלחו: **הדרא דכנתא.** דקין שסביב הכנתא אנטרי"ל: **ומעיא.** קבה וכרס ושאר הדקין: **וכרכשא.** טבחיי"ם. אבל הלב והריאה והכבד וכנתא גופה יש בהן דם וצריכין לימלח: **אלא ל"ש.** ומותר וטעמא כדפרשינן לעיל (דף קיב: ד"ה ופופות) דכל זמן שטרודים לפלוט אינן בולעים וכשנח זה כבר נח זה: **הרי זה מכניס את הבשר.** לפי שבשעת שחיטתה היא טרודה להוציא דם וכששובר מפרקתה מתוך צרתה אין בה כח להתאנח ולהוציא דם והיא נחה ושוקטת והדם נבלע באבריה ומכניס הבשר ומגלא גוזל את הבריות כשהוא מוכרח במשקל והדם שוקל: **איבעיא להו היכי קאמר.** האי ומבליע דם דקתני כוליה חד איסורא הוא וה"ק מכניס את הבשר ומגלא גוזל את הבריות הוא משום דמבליע דם שמכניס את משקלה והבלעת דם לפרושי גוזל את הבריות נקט לה: **הא לדידיה.** דליכא למימר משום גזילה שרי לפי שהוא חוזר ויוצא ע"י מלח: **או דילמא לדידיה נמי אסור.** ותרתי איסורי קאשיב חדא דגוזל את הבריות וחדא דמבליע דם ושוב אינו יוצא ואוכל דם: **מתני' אינו עובר בלא תעשה.** היא גופה לא איצטריך דהעלאה לאו דאורייתא אלא דיוקא דילה איצטריך למידק מינה הא אוכל עוף בחלב עובר ולאפוקי מדרבי עקיבא דאמרי' פרט לעופות: **גמ' אינו בא לידי לא תעשה.** כלומר אין לחוש שמא יאכלנו ויעבור עליו דאי נמי אכיל ליה לא עבר: **מתני' מופר לבשל ומופר בהנאה.** דאין בו משום בשר בחלב כדיליף בגמרא [ע"ב]. ובאכילה מיהא אסור משום איסור טמאה: **פרט לעוף וחיה ובהמה טמאה.** גדי פרט לעוף שאינו בהמה. גדי פרט לחיה שאינה בהמה דאע"ג דחיה בכלל בהמה (ז) אתא קרא יתירא ומפקיע. גדי ולא את הבהמה טמאה אבל בהמה טהורה דלאו גדי כגון פרה ורחל איתרבאי מקראי כדקתני בברייתא בגמרא [ע"ב]: **נאמר לא תאכלו כל נבלה ונאמר.** באותו פסוק עצמו לא תבשל גדי בחלב אמו דמשמע כל שנוהג בו איסור נבלה יש בו משום בשר בחלב: **גמ' מנהני מילי.** דכל בהמה במשמע:

כאן

ולימא ליה מדשמואל. אע"ג דברייתא עדיפא בברייתא לחוד לא סגי אלא מכח מילתיה דשמואל דמייתי בהדה אבל בדשמואל לחוד סגי ומשני הוה אמינא הני מילי דמן וכאן אין שייך לאסור משום דמשרק שריק או כבולעו כך פולטו: **מאי לאו שניהם מלוחין.** אלמא לא בלע ולא גרסינן וש"מ דלילן מותר דהא משנה שלמה היא (ט) במסכת ע"ז (דף לה) דדג טמא לילו אסור ובסיפא דהך ברייתא נמי קתני טמא מליח וטהור תפל אסור: **טהור** מליח **וטמא תפל מותר.** גבי מליח כרותה לא שייך לא עילאה גבר ולא תתאה גבר ואפילו קליפה לא בעי אע"ג דאמרינן (פסחים דף עו.) גבי עילאה ותתאה אדמיקר ליה בלע ויש ללמוד מכאן דא"ל להגעיל דפוסי גבינות העובדי כוכבים ומותר לעשות בהם גבינות לישראל ולמולחן בתוכן דהוי כמו טהור מליח וטמא תפל דאין שייך מליחה בעץ ולא נעשה עץ רותח ע"י מליחה ומעשים בכל יום דמלח בקערה שמשתמשין בה בשר לוקחים ממנו לתת ממנו בחלב והמחמיר תבא עליו ברכה: **אין** מחזיקין דם בבני מעיים. (י) לאסור מטעם זה למלוח בני מעייס עם שאר בשר משום דלא טרידי לפלוטו (כ) דבלעי דם כמו דגיס דהכא דם משרק שריק אבל דגיס רפו קרמייהו כדפי' לעיל (דף קיב: ד"ה ודגיס) ואין להתיר מטעם שריקה אם היו שופכין דם על הבשר בשעת צליה דדוקא דם הנפלט טופל עם הציר ע"י צליה או ע"י מליחה כדאמר לעיל (דף קיא.) דשריק אבל היכא דהוי הדם בעייה לא אשכחן: **אלא** ל"ש. ומותר בכל ענין אע"פ שמניח השניה על אותה שנמלחה תחלה כדפרישית לעיל: **בשר** בהמה טהורה בחלב בהמה טהורה כו'. הוא הדין בשר עוף לרבנן לאסור מן התורה דדוקא ר"ע הוא דאמר היה ועוף אינם מן התורה ונפקא לן מדדרים לקמן את שאסור משום נבלה אסור לבשלו בחלב: אלא

מליח הרי הוא כרותה וכבוש הרי הוא כמבושל. אלא ע"ג דברייתא עדיפא בהדה אבל בדשמואל לחוד סגי ומשני הוה אמינא הני מילי דמן וכאן אין שייך לאסור משום דמשרק שריק או כבולעו כך פולטו: **מאי לאו שניהם מלוחין.** אלמא לא בלע ולא גרסינן וש"מ דלילן מותר דהא משנה שלמה היא (ט) במסכת ע"ז (דף לה) דדג טמא לילו אסור ובסיפא דהך ברייתא נמי קתני טמא מליח וטהור תפל אסור: **טהור** מליח **וטמא תפל מותר.** גבי מליח כרותה לא שייך לא עילאה גבר ולא תתאה גבר ואפילו קליפה לא בעי אע"ג דאמרינן (פסחים דף עו.) גבי עילאה ותתאה אדמיקר ליה בלע ויש ללמוד מכאן דא"ל להגעיל דפוסי גבינות העובדי כוכבים ומותר לעשות בהם גבינות לישראל ולמולחן בתוכן דהוי כמו טהור מליח וטמא תפל דאין שייך מליחה בעץ ולא נעשה עץ רותח ע"י מליחה ומעשים בכל יום דמלח בקערה שמשתמשין בה בשר לוקחים ממנו לתת ממנו בחלב והמחמיר תבא עליו ברכה: **אין** מחזיקין דם בבני מעיים. (י) לאסור מטעם זה למלוח בני מעייס עם שאר בשר משום דלא טרידי לפלוטו (כ) דבלעי דם כמו דגיס דהכא דם משרק שריק אבל דגיס רפו קרמייהו כדפי' לעיל (דף קיב: ד"ה ודגיס) ואין להתיר מטעם שריקה אם היו שופכין דם על הבשר בשעת צליה דדוקא דם הנפלט טופל עם הציר ע"י צליה או ע"י מליחה כדאמר לעיל (דף קיא.) דשריק אבל היכא דהוי הדם בעייה לא אשכחן: **אלא** ל"ש. ומותר בכל ענין אע"פ שמניח השניה על אותה שנמלחה תחלה כדפרישית לעיל: **בשר** בהמה טהורה בחלב בהמה טהורה כו'. הוא הדין בשר עוף לרבנן לאסור מן התורה דדוקא ר"ע הוא דאמר היה ועוף אינם מן התורה ונפקא לן מדדרים לקמן את שאסור משום נבלה אסור לבשלו בחלב: אלא

ולימא ליה מדשמואל דאמר שמואל (ט) מליח הרי הוא כרותה וכבוש הרי הוא כמבושל אי מדשמואל הוה אמינא הני מילי דמן אבל צירן ורוטבן לא קמשמע לן מיתיבי דג טהור שמלחו עם דג טמא מותר מאי לאו שהיו שניהן מלוחין לא כגון שהיה טהור מליח וטמא תפל והא מדקתני סיפא (כ)(אבל אם היה טהור מליח וטמא תפל) מכלל דרישא בששניהם מלוחין עסקינן (ל) פרושי קא מפרש טהור שמלחו עם דג טמא מותר כיצד שהיה טהור מליח וטמא תפל ה"נ מסתברא דאי סלקא דעתך רישא שניהם מלוחים השתא שניהם מלוחים שרי טהור מליח וטמא תפל מיבעיא אי משום הא לא איריא תנא סיפא לגלויי רישא דלא תימא רישא טהור מליח וטמא תפל אבל שניהם מלוחין אסור תנא סיפא טהור מליח וטמא תפל מכלל דרישא שניהן מלוחין ואפ"ה שרי ת"ש מסיפא דסיפא אבל אם היה טמא מליח וטהור תפל אסור טמא מליח וטהור תפל הוא דאסור הא שניהן מלוחין שרי איידי דתנא רישא טהור מליח וטמא תפל תנא נמי סיפא טמא מליח וטהור תפל (סימן בישרא דמנח נפקותא) אמר שמואל (מ)אין הבשר יוצא מידי דמו אלא א"כ מולחו יפה יפה ומדיחו יפה יפה אתמר רב הונא אמר מולח ומדיח במתניתא תנא (נ)מדיח ומולח ומדיח ולא פליגי (ס)הא דחלליה בי טבחא הא דלא חלליה בי טבחא רב דימי מנהרדעא מלח ליה במילחא גללניתא (ע)ומנפיץ ליה אמר רב משרשיא (פ)אין מחזיקין דם בבני מעיים תרגמא אכרכשא ומעייא והדרא דכנתא אמר שמואל (צ)אין מניחין בשר מליח אלא ע"ג כלי מנוקב רב ששת מלח ליה גרמא גרמא תרי מאי טעמא לא משום דפריש מהאי ובלע האי חד נמי פריש מהאי גיסא ובלע האי גיסא אלא (ק)לא שנא אמר שמואל משום ר' חייא השובר מפרקתה של בהמה קודם שתצא נפשה הרי זה מכביד את הבשר וגוזל את הבריות ומבליע דם באברים (ג)איבעיא להו היכי קאמר מכביד את הבשר וגוזל את הבריות משום דמבליע דם באברים הא לדידיה שפיר דמי או דלמא (ר)לדידיה נמי אסור תיקו: **מתני'** המעלה את העוף עם הגבינה על השלחן אינו עובר בלא תעשה: **גמ'** הא אוכלו עובר בלא תעשה שמע מינה בשר עוף בחלב דאורייתא אימא המעלה את העוף עם הגבינה על השולחן אינו בא לידי לא תעשה: **מתני'** (ש)בשר בהמה טהורה בחלב בהמה טהורה אסור לבשל ואסור בהנאה (ת)בשר בהמה טהורה בחלב בהמה טמאה בשר בהמה טמאה בחלב בהמה טהורה מותר לבשל ומותר בהנאה (ד)ר"ע אומר (ב)חיה ועוף אינם מן התורה שנאמר (א)לא תבשל גדי בחלב אמו ג' פעמים פרט לחיה ולעוף ובהמה טמאה (ה)רבי יוסי הגלילי אומר נאמר (ב)לא תאכלו כל נבלה ונאמר לא תבשל גדי בחלב אמו את שאסור משום נבלה אסור לבשל בחלב עוף שאסור משום נבלה יכול יהא אסור לבשל בחלב ת"ל בחלב אמו יצא עוף שאין לו חלב אם: **גמ'** מנא הני מילי א"ר אלעזר אמר קרא (ג)וישלח יהודה את גדי העזים

כאן

מסורת הש"ס

(א) [לעיל לז: קיא: קיב. פסחים עו.]. (ב) [ל"ל היה טהור מליח וטמא תפל מותר וכ"ל בתוספתא תרומות רפ"ט וכן בתוס' בכורות לא: ד"ה אע"כ]. (ג) [גי' הרי"ף והרא"ש אינבעיא להו הוא ואינבע דם באיברים מי שרי למיכל מיניה בהומצא או לא וש מיוק לענין דינא בין הגירסאות וע' בב"י ס' מז ד"ה השובר]. (ד) [לעיל קד.]. (ה) שבת קל. (ו) [ויקרא מז]. (ז) [לקמן]. (ח) [לעיל עא.]. (ט) [בתרומות פ"י מ"מ]. (י) [ל"ל אין לאסור].

תורה אור השלם

1. ראשית בכורי אדמתך תביא בית יי אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו:
שמות כג יט
2. לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה או מכר לנכרי כי עם קדוש אתה ליי אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו:
דברים יד כא
3. וישלח יהודה את גדי העזים ביד רעהו העדלמי לקחת הערבון מיד האשה ולא מצאה:
בראשית לח כ

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אבל אין וכו' דא"כ כשרה: (ב) תוס' ד"ה אין וכו' ובלעי דם:

לעזי רש"י

שלמי"א [שי"ל יימ"א]. מלח הסלעאנטרי"ל [אינטריי"ל]. שומן המעיים.טבחיי"א [טבחיא"ה]. חלחולת.

מוסף רש"י

מליח הרי הוא כרותה וכבוש הרי הוא כמבושל. ראה לעיל לז ב. אלא ע"ג כלי מנוקב. לפי שהדם היוצא נשאר בכלי ומוחר ונבלע בבשר (לעיל קיב:). **נאמר לא תאכלו כל נבלה.** ונאמר באותו פסוק עצמו לא תבשל גדי, משמע כל האסור משום נבלה נוהג בו איסור בשר בחלב (שבת קל.).

עין משפט נר מצוה

צג א מי' פ"ו מהל' מאכלות אסורות הל' י ועי' בהשגות ובמ"מ שמג לאוין קלז טור"ד סי' סט:
צד ב ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג:
צה ד מיי' שם הל' יא טוש"ע שם סעיף ז:
צו ה מיי' שם הל' יח שמג שם טוש"ע י"ד סי' עה סעיף ג:
צז ו מיי' שם הל' יא שמג שם טוש"ע י"ד סי' סט סעיף טז:
צח ז מיי' [לא שמג בדמב"ם] ושמג שם טוש"ע י"ד סי' ע סעיף ג:
צט ח מיי' שם הל' ט ועי' במ"מ ושמגיה שמג שם טוש"ע י"ד סי' סז סעיף ג:
ק ט י מיי' פ"ט שם הל' ג שמג לאוין קמא טוש"ע י"ד סי' פז סעיף ג:
קא כ מיי' שם הל' ד טוש"ע שם:

שיטה מקובצת

(ל) פרושי קמפרש. נ"ב ע' תוס' בכורות דף ל"א ע"ב:

רבינו גרשום

שהיה טהור מליח וטמא תפל. כלומר טמא שאינו מלוח שממלוח יוצא ציר ומתפל אינו יוצא ציר: טמא מליח וטהור תפל הוא דאסור. כלומר דתפל בולע הא שניהם מלוחין שרו דאינו בולע: הא דחללי בי טבחא. כלומר מליח ומדיח. הא דלא חללי בי טבחא מדיח ומליח ומדיח ומה לשון חללי רוחצין כדמתרגם וירחץ את הקרב וחללי ית גוא: מלח ליה במילחא גללניתא. כלומר מלח ליה מילחא גסה ומניח המלח שעה בתוך הבשר שיוציא הדם ואח"כ מנפץ ליה למלח בהדי דם ולא בעי הדחה אחריתי: הדרא דכנתא. אלו הדקין אבל כנתא עצמה ששמו אינטרי"ליי בלע"ז בו מחזיקים דם וצריך למולחו יפה ולהדיחו יפה: דאי בעי למיכל מיניה אומצא אסור. כלומר עד שידיחנו וימלחנו: ואסור בהנאה. כלומר ואפי' להשליכו לכלבו: מנהני מילי. דכל בשר בכל מיני חלב אסור אע"ג דלא חזינן בקרא אלא גדי:

אלא למאן דאמר שני כתובים כו'. טובא כתיבי אלא כל הנהו לדרבקה חשיב להו כחד וכן הנהו דיהודה כחד:

עזים העזים. מ) תימה דבחד מיעוטא סגי וכן לקמן בסוף פרקין (דף קיח:) גבי תרומת הדשן: **קסבר** שמואל איסור חל על איסור. בחנם מוחק בקונטרס זאת הגירסא דלהכי קאמר דקסבר שמואל איסור חל על איסור נ) דאי הוה ס"ל בעלמא דאין איסור חל על איסור אלא הוה מפיק חלב ומתה תרוייהו מחד קרא אלא הוה מוקי קרא בדדמי ולמאי דמשני בסמוך דבעלמא קסבר אין איסור חל על איסור נפקי תרוייהו מחד קרא כדפירש בקונט' משום דתרוייהו מין גדי הם: **דם** לאו גדי הוא. ואם תאמר מכל מקום לא אמעיט אלא מגדי וי"ל דאפילו לא הוה כתיב אלא לא תאכל בשר בחלב אמו הוה ממעטינן דם דלא איקרי בשר כדאמר בפ' כל שעה (פסחים דף כג:) כשהותרה נבלה היא וחלבה וגידה הותרה אבל דמה לא קאמר שהותרה דלאו בכלל נבלה היא: **ושאני** הכא דרבי **רחמנא גדי.** אי לאו גדי לא הוה ילפינן שיחול איסור בשר בחלב על איסור חלב מדאמרינן סוף פרק גיד הנשה (לעיל דף קג.) יבא איסור נבלה ואיסור טרפה ויחול על איסור חלב דשאני נבלה דמטמאה וטרפה נמי משום דמחייב דכה"ג אמרינן בזבחים פרק חטאת העוף (דף ע.) והא דאמר בפ' גיד הנשה (לעיל דף קג.) דאיסור טרפה חל על איסור אבר מידי דהוה לאיסור חלב אע"ג דאבר מן החי מטמא מ"מ כיון דחלב בכרת ואפ"ה חייל עליה כל שכן לאבר מן החי: כיון דרבי רחמנא גדי ואיבעית אימא הא דידיה הא דרביה בעא מיניה רב אחדבוי בר אמי מ) מרב המבשל בחלב גדי שלא הניקה מהו א"ל מדאיצטריכא לשמואל למימר בחלב אמו ולא בחלב זכר זכר הוא דלא אתי לכלל אם אבל האי כיון דבא לכלל אם אסור אתמר המבשל חלב בחלב רבי אמי ורבי אסי חד אמר לוקה וחד אמר אינו לוקה לימא בהא קמיפלגי דמ"ד לוקה קסבר איסור חל על איסור ומאן דאמר אינו לוקה קסבר אין איסור חל על איסור לא דכ"ע אין איסור חל על איסור ה) אאכילה דכ"ע לא פליגי דלא לקי כי פליגי אבשול מ"ד פ) לוקה חד איסורא הוא ומ"ד אינו לוקה להכי אפקה רחמנא לאכילה בלשון בישול כיון דסופינו להביא במשמע גדי אף עגל וטלה כדאמרן לעיל ומדכתב גדי לדרשה אתי חד לחלב ומתה לאשמועינן שיהא איסור חל על איסור ואיתרבו להו תרוייהו דהא מין גדי הן והי מינייהו מפקת וחד לשליל וחד למעוטי טמאה ולקמן נמי בשמעתין אמרינן שאני הכא דרבי רחמנא גדי אלמא איסור חל על איסור לשמואל הכא מגדי נפקא ליה מריבויא והא דפריך לקמן וסבר שמואל איסור חל על איסור הא קשיא ליה דמדרבי שמואל חלב ומתה אלמא איסור חל על איסור: דס ושליא לא בעיא קרא למעוטינהו דהא לאו גדי מינהו ומהיכא תיתי לאיסורא: **ומאו בו.** באוכל תרומה בטומאת גופו דהא לעיל מיניה כתיב איש איש מזרע וגו': **פרט לזו בו'.** אלמא לא אתי איסור טומאת הגוף שהוא במיתה בידי שמים וחייל באיסור טומאת תרומה שאסורה ועומדת עליו באיסור עשה כדמפרש ביבמות בפ' הערל (עג:) מבשעריך תאכלנו הטמא והטהור [דברים טו] דמשמע טמא וטהור אוכלין בקערה אחת בשר פסולי המוקדשין לאחר פדיונן דאין בהן איסור טומאה וכתיב תאכלנו זה ולא לאחר כלומר בזה התרתי לטהור לאכול עם הטמא ואע"פ שאוכל בשר טמא שמותר לאכול פסולי המוקדשין בין בטומאת הגוף ובין בטומאת עצמן אבל בתרומה לא התרתי לך לאכול בטומאת עצמה ולאו הבא מכלל עשה עשה. אבל אוכל תרומה בטומאת הגוף מפורש בו לא תעשה דכתיב [ויקרא כב] בקדשים לא יאכל וכתיב בתריה ובא השמש וטהר ואחר יאכל וגו' ומוקמינן ליה בתרומה ביבמות (דף עד:): ה"ג **בעלמא סבר שמואל איסור חל על איסור ושאני הכא דגדי רחמנא ומאו בו כי יהללוהו ואבע"א בעלמא קסבר אין איסור חל על איסור ושאני הכא דרבי רחמנא גדי.** ולשון ע) שמעתי קשיא לי כיון דחד לגופיה הי רבי והי מייתר והא דרשינהו: **הא דרביה.** רבי פ) אלעזר שאמר לעיל שמואל משמו וכל היכא דקתני משום פלוני לא שמע מפיו אלא מפי אחרים * שאמרו מפיו ושמואל לא רואה את רבי פ) אלעזר מימיו דר' פ) אלעזר בחורבן הית (גיטין דף ט.) מתלמידי רבן יוחנן בן זכאי ושמואל מדורות האחרונים היה בסוף שנותיו דרבי ע): **שלא הניקה.** לא ילדה מעולם ויש לה חלב כשהיא קרובה לימי לידתה מי דייקינן אמו שהיתה אמו כבר או לא: **חד אמר לוקה.** קס"ד דאכילה קאמר והס ק) התרו בו משום בשר בחלב: **אין איסור חל על איסור.** ולא נפיק מקרא דלגופיה וקרא יתירא ליה לן לרבויי דאיכא למימר חד לרבויי שליל אתא דחד איסור הוא דאיכא וחד למעוטי שליא אתא דלא ס"ל פירשא הוא ובעי קרא למעוטי דאילו למעוטי דס וטמאה לא איצטריך דכיון דאין איסור חל על איסור מהיכא תיתי לן דליתסרו דבעי למעוטינהו: **כי פליגי אבשול.** שהרי החלב וכל שאר איסורין לא נאסרו לבשל אלא בשר בחלב הלכך גבי בשול אין כאן אלא איסור בשר בחלב: ומר

עין משפט נר מצוה

קב א מיי' פ"ט מהל' מאכלות אסורות הל' ג טוש"ע י"ד סי' פז סעיף ב:

קג ב ג ד ה ו מיי' שם הל' ו ז טור ש"ע שם סעיף ו ז:

קד ז מיי' פ"ז מהלכות תרומות הל' ח:

קה ח ט מיי' פ"ע מהל' מאכלות אסורות הלכה ו:

רבינו גרשום

ונילף מיניה כו'. מאותו גדי עזים ולא נרבי בשר בחלב אלא גדי בחלב אמו: תרי מיעוטי כתיבי עזים העזים. כלומר מצי למיכתב תרוייהו עזים למה כתב העזים כאן עזים אבל במקום אחר שנאמר גדי סתם אפי' פרה ורחל: גדי לרבות את החלב. כלומר שאם בישל חֵלֶב בְּחָלֶב עובר בלאו: גדי לרבות את המתה. כלומר בהמה שמתה מאיליה: גדי להוציא את הדם. כלומר שאם בישל דם בחלב פטור: ולא בחלב זכר. שיש לו חלב מעט וכך העידו לפנינו שראו חלב בזכר: ולא בחלב שחוטה. כלומר שהוציאו מן הדדים חלב לאחר שנשחטה: חלב ומתה מחד קרא נפקא. כלומר מתחלה היה חייב בכזית של חלב משום חלב בישלו חייב נמי משום בשר בחלב וכן במתה מתחלה היה חייב משום נבלה בכזית בישלו חייב משום בשר בחלב מחד קרא נפקא מחד גדי: דם ושליא פירשא בעלמא נינהו. כלומר ולא צריך קרא לאפוקי: מנין לכהן טמא שאכל תרומה טמאה. כלומר אם לא היה טמא ואכל תרומה טמאה עובר בלאו כדאשכחן והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל וכן בתרומה ע) ועכשיו כי נטמא טומאת הגוף אי איסור חל על איסור ליתי איסור מיתה וליחול על איסור לאו: שאני הכא דגלי רחמנא גדי. כלומר לרבות החלב דרביה. כלומר דרביה [סבר] אין איסור חל על איסור:

ע) ביבמות דף עג ע"ב מבואר דבתרומה טמאה ליכא איסור לאו רק איסור עשה וע"ש בכש"י ד"ה מה שאין כן בתרומה ובתוס' שם ד"ה ואוכלן וכ"ש.

מסורת הש"ס

א) [קדושין כד. וש"נ], ב) [מכר לקמן קטז.], ג) [לקמן קיד. קטז. ולעיל קפ. יבמות נב. קדושין עז: סנהדרין פפ. כריתות יד. יד: כג. מעילה מז.], ד) סנהדרין פג., ה) [ל"ל אליעזר], ו) [יבמות יג:], ז) [הא דלא ילף מבשר בחלב עי' תוס' לעיל קפ. ד"ה מ"ל שבת היא], ח) [ל"ל מרבא], ט) בס"ת: ולגשון, י) [ל"ל אליעזר], כ) [ב"מ פה:], ל) [ל"ל אמ], מ) [עי' תוס' יומא פ. ד"ה תרי ומש"ש בלדון], נ) עי' רש"א,

---

תורה אור השלם

1. וְאֵת עֹרֹת גְּדֵיֵ הָעִזִּים הִלְבַּשְׁתָּה עַל יָדָיו וְעַל חֶלְקַת צַוָּארָיו:

בראשית כז טז

2. וְשָׁמְרוּ אֶת מִשְׁמַרְתִּי וְלֹא יַשְׁאִו עָלָיו חֵטְא וּמֵתוּ בוֹ כִּי יְחַלְּלֻהוּ אֲנִי יְיָ מְקַדְּשָׁם: ויקרא כב ט

גליון הש"ם

גמ' שאינו במיתה שנאמר. עי' יבמות דף ל ע"א רש"י ד"ה תרומה טמאה וכגיטין דף נד ע"א ברש"י ד"ה דאכל מיניה וא"ע ועי' לעיל דף קא ע"א תוס' ד"ה בגמרא ועי' פי"א מסנה ג' דפרה ובכ"מ שם: רש"י ד"ה הא דרביה וכו' שאמרו וכו'. עי' ב"ב דף קיד ע"ב בהשב"ם ד"ה משום ר"י:

מוסף רש"י

וכל שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין. מלגא כתיב אחד וגמור טולהו מינה (קדושין כד.) מדהדר כתביה לאיתך ולא ילפא מתבריה שמע מינה דוקא הני קאמר (פסחים מה.).

ומר אמר חדא כו'. מ"ד לוקה קמי אבישול דחדא איסורא הוא ומ"ד אין לוקה קמי אכילה דאם לא התרו בו משום אכילת חלב אלא משום בשר בחלב אינו לוקה דלא אתי איסור בשר בחלב ואייל אאיסור חלב: **נמי חלב.** מיסג"א בלע"ז: **הפגול והנותר.** אלמא אע"ג דאסירי וקיימי אתי איסור בשר בחלב ואייל עלייהו והוא הדין נמי אם בשל חלב בחלב אלמא מרבויא דגדי נפקא לן דחייל על כל איסורין: **האי תנא.** נמי סבר בכל איסורין דאיסור חל על איסור ואינהו סברי לה כמ"ד אין איסור חל על איסור ותנאי טובא איפליגו בה: **הרי הן כחלב.** להכשיר את הזרעים וחלב נקרא משקה דכתיב (שופטים ד) ותפתח את נאד החלב ותשקהו: **והמוחל.** משקה הוא מן הזיתים: **הרי הוא כשמן.** ושמן איקרי משקה דכתיב (ישעיה כה) משתה שמנים: **אין לי אלא בחלב אמו.** כלומר עז: **ת"ל.** מקרא שני: **בחלב אמו.** דמייתר לרבויי כל חלב בהמה טהורה דהאי תנא לא מצרך ליה לכדשמואל דאבל זכר וחלב שחוטה וחלב טמאה מחד קרא דלגופי' נפקי דהא אמו כתיב ולא שחוטה ולא זכר ולא טמאה דהא גדי [א]כתיב ובטהורה משמעי כדאמרן [קיג.] להוציא את הטמאה ועל כרחיך אמו נמי טהורה דאי אמו טמאה לא הוי איהו טהור הלכך להכי [ב]לא אתא וגדי משמע ליה גדי דווקא ובשר חיה ושאר בהמות מגדי יתירא נפקי לאיסורא דאי סבירא ליה גדי הכל במשמע אפילו עגל וטלה למה ליה לרבויי חלב פרה ורחל והא אמו כתיב ולקמן (דף קטז.) דמשמע לן יתורא דגדי גדי לר"ע למעוטי חיה ועוף הני מילי למאן דמשמע ליה גדי ואפילו עגל וטלה אתי קרא יתירא למעוטי אבל למאן דמשמע ליה גדי דווקא קראי יתירי לרבויי אתו דאי למעוטי לא איצטריך וחד למעוטי טמאה ולשלול לא איצטריך קרא דממשמעות יליף ליה כדאשכחנא גדי ר"ע לקמן דאמר שליל גדי מעליא: **הא אתיא ליה.** שפיר בק"ו: **מעיקרא דדינא.** מתחלת הדין דקתני מה אמו שלא נאסרה עמו בהרבעה עמו בבשול זהו תחלתו של ק"ו ויש להקשות מה לאמו שכן נאסרה לישחט עמו ביום אחד. ולהכי נקט מעיקרא דדינא פירכא משום דפעמים מקשה על סוף הדין כגון דקתני סיפא פרה ורחל שנאסרו עמו בהרבעה אינו דין שנאסרו עמו בבשול זהו סוף הדין ואם היה מקשה ואומר בהמה טמאה תוכיח שנאסרה עמו בהרבעה ולא נאסרה עמו בבישול אף אתה אל תתמה על פרה ורחל כו' זו היא פירכא על סוף הדין: **חלב אחותו גדולה מנין.** אני שמעתי דהיינו פרה שהיא מין בהמה כמותה אבל מין גדול הוא ומהאי קרא גופיה דריש ותנא אחרינא הוא ולישניה הוא דשני ועוד דלא נפק ליה פרה ורחל מיתורא דחד קרא אלא פרה לחודה דחלוקה מן הגדי בשני חילוקין חדא דנאסרה עמו בהרבעה וחדא דאין נכנסת עמו לדיר להתעשר אבל רחל שנכנסת עמו לדיר להתעשר דהא מעשר בקר ולאן כתיב (ויקרא כז) וכל לאן במשמע לא נפקא ליה מיניה שתאסר עמו בבישול הלכך יליף בריפא פרה והדר אתיא ליה רחל בהלל השוה כדלקמן. בקר אינו נכנס עם הלאן להתעשר בפרק בתרא דבכורות (דף נג.): **ומה אמו.** שאינה חלוקה ממנו לענין מעשר דהא מינה היא ואע"פ שכבר ילדה עדיין היא ראויה ליכנס עמו לדיר להתעשר דגדייה יולדת בתוך שנתה ונכנסת עם בנה לדיר להתעשר כשעדיין לא נכנסה להתעשר כדתניא בבכורות (דף כ:) גדייה שילדה שלש בנות וכל בנותיה ילדו שלש [שלש] כולן נכנסות לדיר להתעשר ואפ"ה חלקה הכתוב ממנו לאוסרה עמו בבישול: **אחותו גדולה.** פרה שאינה נכנסת כו': **תלמוד לומר בחלב אמו.** קרא יתירא לרבויי כל חלב וממילא איתרבאי פרה דאשכחן דנחלקה ממנו לענין מעשר תיחלק ממנו לבישול: **אחותו קטנה.** רחל: **מבינא.** מאמו ומאחותו גדולה: **פיתי מאמו.** דמה אמו שלא נאסרה עמו בהרבעה נאסרה עמו בבישול אחותו קטנה שנאסרה עמו בהרבעה אינו דין שנאסרה עמו בבישול: **מה לאמו כו':** **אי הכי אחותו גדולה נמי פיתי מבינא.** מאמו ומאחותו קטנה ומאהי הדין שהרי אין להשיב עליו והכי דיינן מה אמו שנכנסת עמו לדיר נאסרה עמו בבשול אחותו גדולה לא כל שכן וכי פרכת מה לאמו שכן נאסרה עמו בשחיטה תאמר באחותו גדולה אחותו קטנה תוכיח ותו ליכא למיפרך מה לאחותו קטנה שכן לא נכנסה כו' אלמא מפלגי דינא נפקא לן כך שמעתי וקשיא לי היכי נימא אחותו קטנה תוכיח הא אכתי לא קיימא לן אחותו קטנה לאיסורא. ואני שמעתי דהכי פריך מאי חזית דאחותו גדולה נפקא לן מקרא וקטנה מבינא תיפוק ליה אחותו קטנה מרבויא דקרא וגדולה מבינא וקשיא לי חדא דמסתברא קרא כי רבי לאחותו גדולה לאיסורא

ביון דעל אבילה לא לקי. תימה אימא איפכא כדאמר בסמוך ביון דאבשול לקי אאכילה נמי לקי: **המבשל** במי חלב פטור. איסורא מיהא איכא דהא כותח מנסיובי דחלבא עבדי ליה כדאמר בריש אלו עוברין (פסחים דף מב.) ואמרינן לעיל (דף קיא:) דאסור לאכול בשר בכותח: **בחלב** פרה ורחל מנין. לא איצטריך ליה אלא לרבות בשאין מינו כגון פרה בחלב גדי או גדי בחלב פרה אבל פרה בחלב עצמה הא דרשינן לעיל (דף קיג:) כל מקום שנאמר גדי אפילו פרה ורחל במשמע ובחנם דחק בקונטרס: **פרה** ורחל שנאסרו עמה בהרבעה. וא"ת היה ועוף יוכיחו לר' עקיבא או עוף לחודיה לר' יוסי הגלילי דנאסרו בהרבעה עם שאינו מינו כדאמרינן בסוף שור שנגח את הפרה (ב"ק דף נה.) ולא נאסרו בבשול וי"ל דעדיפא פריך: **מה** לאמו שכן נאסרה עמו בשחיטה.

תימה לרבנן היה תוכיח דאין אותו ואת בנו נוהג בחיה: **תלמוד** לומר בחלב אמו. עוד דריש מינה בסמוך היא עצמה בחלבה אע"ג דשמואל דריש ליה למלתייהו לעיל (דף קיג:) הכא דריש מבחלב דתרי מינייהו מייתרי דהוה מצי למכתב באמו ואנא ידענא דבחלב אמו קאמר כיון דבחד מינייהו הוה כתיבא בחלב אמו ורבי יוסי הגלילי דממעט עוף שאין לו חלב אם מוי"ו דאמו קא דריש: עד

כיון דעל אבילה לא לקי אבישול נמי לא לקי ואיכא דאמרי אבישול כולי עלמא לא פליגי דלקי כי פליגי אאכילה מאן דאמר אינו לוקה דהא אין איסור חל על איסור ומאן דאמר לוקה להכי אפקה רחמנא לאכילה בלשון בישול כיון דאבישול לקי אאכילה נמי לקי ואיבעית אימא מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי מיתיבי [ו]המבשל [א]במי חלב פטור [ב]דם שבשלו בחלב פטור [ג]העצמות והגידים והקרנים והטלפים שבשלן בחלב פטור הפגול והנותר והטמא שבשלן בחלב חייב האי תנא סבר [ג]איסור חל על איסור המבשל במי חלב פטור מסייע ליה לריש לקיש דתנן [ג]דמי חלב הרי הן כחלב [ה]והמוחל הרי הוא כשמן אמר ריש לקיש לא שנו אלא להכשיר את הזרעים אבל לענין בישול בשר בחלב מי חלב אינו כחלב תנו רבנן בחלב אמו אין לי אלא בחלב אמו בחלב פרה ורחל מנין אמרת קל וחומר ומה אמו שלא נאסרה עמו בהרבעה נאסרה עמו בבשולו פרה ורחל שנאסרו עמו בהרבעה אינו דין שנאסרו עמו בבשולו תלמוד לומר בחלב אמו והא למה לי קרא הא אתיא ליה אמר רב אשי משום דאיכא למימר מעיקרא דדינא פירכא מהיכא קא מייתית לה מאמו מה לאמו שכן נאסרה עמו בשחיטה תאמר בפרה שלא נאסרה עמו בשחיטה תלמוד לומר בחלב אמו תניא אידך בחלב אמו אין לי אלא בחלב אמו בחלב אחותו גדולה מנין אמרת ק"ו ומה אמו שנכנסה עמו לדיר להתעשר נאסרה עמו בבשול אחותו שלא נכנסה עמו לדיר להתעשר אינו דין שנאסרה עמו בבשול תלמוד לומר בחלב אמו והא למה לי קרא הא אתיא ליה אמר רב אשי משום דאיכא למימר מעיקרא דדינא פירכא מהיכא קא מייתית לה מאמו מה לאמו שכן נאסרה עמו בשחיטה תאמר באחותו גדולה שלא נאסרה עמו בשחיטה אחותו גדולה אחותו קטנה מנין אתיא מבינא מהי תיתי תיתי מאמו מה לאמו שכן נאסרה עמו בשחיטה אחותו גדולה תוכיח מה לאחותו גדולה שלא נכנסה עמו לדיר להתעשר אמו תוכיח [ד]וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שהוא בשר ואסור לבשל בחלב אף אני אביא אחותו קטנה שהוא בשר ואסור לבשל בחלב אי הכי אחותו גדולה נמי תיתי מבינא אין הכי נמי אלא בחלב אמו למה לי מבעי ליה לכדתניא בחלב אמו אין לי אלא בחלב אמו היא

מסורת הש"ס

[ו] [תוספתא פ"ח ה"ג],
[ב] [לעיל קיג: וש"נ],
[ג] מכשירין פ"ו מ"ה,
[ד] [קדושין ה: כא. וש"נ],

רבינו גרשום

המבשל חלב בחלב. איבעית אימא מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי כלומר מ"ד לוקה אבישול אבל אאכילה לא לקי. ומ"ד אינו לוקה אאכילה דאין איסור חל על איסור אבל אבישול לקי. מיתיבי המבשל במי חלב כו' הפיגול והנותר והא הכא חזינן דאיסור בשר בחלב חל על פיגול ועל נותר: והמוחל שמרים של שמן כו' פ"א מוחל שבא תחלה כשדורכין הזיתים לעשות שמן מה שבא תחלה כמים הוא ואין שמן גמור. תאמר בפרה ורחל שלא נאסרה עמו בשחיטה הואיל ואינו נאסרה עמו בשחיט' עם הגדי לא יאסר עמו בבישול ת"ל בחלב אמו כל שיש לו חלב אסר. בחלב אחותו גדולה מנין כגון פרה. אחותו גדולה שלא נכנסה עמו לדיר להתעשר כלומר כל מעשר בקר וצאן בקר בפ"ע וצאן בפ"ע. מה לאמו שכן נאסרה עמו בשחיטה תאמר באחותו הקטנה ברחל שלא נאסרה עמו בשחיטה אחותו גדולה תוכיח שלא נאסרה עמו בשחיטה ואסורה עמו בבשול אף אני אוסר אחותו קטנה מה לאחותו קטנה כו' אי הכי אחותו גדולה נמי תיתי מבינייא כו' כלומר מאמו מה לאמו שכן נאסרה עמו בשחיטה תאמר באחותו גדולה שלא נאסרה עמו בשחיטה אחותו קטנה תוכיח שלא נאסרה עמו בשחיטה ונאסרה עמו בבישול ואם נקשי מה לאחותו קטנה שלא נכנסה עמו לדיר להתעשר אין אנו יכולין להקשות שהיא נכנסה עמו לדיר

עין משפט נר מצוה

קו א ב ג מיי' פ"ט מהל' מאכלות אסורות הלכה ו ז סמג לאוין קמא טוש"ע י"ד סימן פז סעיף ו [ז]: קז ד מיי' פ"י מהלכות טומאת אוכלין הלכה ד:
קח ה מיי' שם הלכה יג:

לעזי רש"י

מישג"א. נסיוב החלב.

שיטה מקובצת

[א] דהא גדי בטהורה משתעי כדאמרן גדי להוציא את הטמאה:
[ב] הלכך להכי אתא וגדי משמע ליה: